

Fallbeskrivningar till Socialstyrelsens reflektionsmaterial om utreseförbud för barn

Ivan 4 år

Ivan är 4 år och det har funnits oro för mammans omsorgsförmåga sedan han föddes. Mamman har låg kognitiv förmåga och socialtjänsten har genomfört flera utredningar som rört oro för hennes föräldraförmåga. Under sin uppväxt utsattes hon för hot och våld från släktingar. Hon umgås med kriminellt aktiva personer och har svårigheter att upprätthålla rutiner för sig själv och för Ivan samt att sköta myndighetskontakter. Familjen har under flera år haft stöd flera gånger i veckan i form av hemmabaserad familjebehandling, familjestödjare och boendestöd. Mamman avbokar återkommande inbokade träffar och vill inte att boendestödjaren kommer till henne fler gånger.

En nyligen genomförd utredning visar att Ivan har låg närvaro på förskolan, dålig tandhälsa och har behövt ta bort samt laga flera tänder. Ivan har försenad talutveckling och BVC har remitterat honom till logoped.

Ivan har berättat att mamma har slagit honom, men det är oklart när det har hänt och om det skett vid fler tillfällen. Socialtjänsten föreslog insats i form av placering utanför hemmet. Mamman samtyckte inte till placering men uppgav att hon gärna vill samarbeta med socialtjänsten.

Efter utredningen har mamman avbokat flera tider för att planera insatser för Ivan. Socialtjänsten har även fått kännedom om att mamman sökt information om hur man kan gömma sig utomlands.

Sofia 6 år

Sofia är sex år och ska börja förskoleklass efter sommaren. Hon bor med mamma, pappa och en yngre syster. Mamma har tidigare berättat för förskolan att hon har svårigheter i samband med menstruationer, vilket gör att hon låter barnen vara längre dagar på förskolan under dessa dagar. Personalen har funderat över om mammans svårigheter beror på att hon kan ha könsstympats, eftersom hon kommer från ett land där det är vanligt förekommande, men de har inte frågat henne. Föräldrarna har även berättat på förskolan att släktens traditioner är viktiga att föra vidare, även om de nu bor i Sverige.

Föräldrarna har sagt upp förskoleplatsen för lillasyster och berättat för förskolan att de ska vara borta under en längre tid, så att flickorna får kontakt med släktingar och får lära sig de värderingar som är viktiga. Pappa har sagt på förskolan att det är viktigt att genomföra resan innan Sofia börjar skolan. Han har också berättat att de har hyrt ut sin bostad hela hösten eftersom de ska vara bortresta.

Förskolan gör en anmälan till socialtjänsten då de känner oro för att Sofia kanske inte kommer tillbaka.

Liam 10 år

Liam är 10 år och bor varannan vecka hos sina föräldrar. Liams mentor i skolan har märkt att han har blivit mer tillbakadragen och trött. Han har svårt att koncentrera sig under lektionerna.

När mentorn pratar med Liam berättar han att föräldrarna nyligen har skiljt sig men de bråkar fortfarande mycket. De är inte överens om var han ska bo och när och hur mycket han ska träffa respektive förälder. Liam känner sig pressad över att behöva "välja" mellan föräldrarna. Han har haft svårt att sova den senaste tiden.

Liam berättar även att föräldrarna ofta bråkar över om Liam ska få fortsätta åka på semester med sin mamma till mostern, som bor i ett annat land. De brukar hälsa på mostern på loven. Liam känner sig ledsen över att han kanske inte får träffa sina kusiner under det kommande sommarlovet.

Liam säger att han har råkat höra mamman be mostern undersöka om Liam kan få plats på kusinernas skola. Liam säger att han inte vill byta skola. Han vill berätta för sin pappa men vågar inte, eftersom han inte vill att det ska bli mer bråk.

Mentorn gör en anmälan om oro för Liam till socialtjänsten med anledning av detta.

Nora 13 år

Nora är 13 år och bor med sina föräldrar och en yngre syster. Nora har diagnos lindrig intellektuell funktionsnedsättning (IF) och går i årskurs 7 i anpassad grundskola.

Nora och en klasskompis har utfört uppdrag åt några lite äldre killar. Det har handlat om att leverera paket och väskor till angivna adresser. Kontakten har skett via sociala medier. Föräldrarna får kännedom om detta och blir mycket upprörda. Eftersom båda tjejerna har lindrig IF tänker föräldrarna att killarna har utnyttjat dem och att tjejerna inte inser att de har blivit indragna i kriminalitet.

Några dagar senare berättar föräldrarna för Nora att de vill att Nora ska flytta till föräldrarnas ursprungsland. De vill att hon kommer ifrån killarna i det kriminella nätverket. De vill att hon ska bo hos farmor och farfar. Där kan hon hjälpa dem nu när de börjar bli gamla.

Nora pratar med skolans kurator om sin oro för föräldrarnas planer. Nora är ledsen och förstår inte varför föräldrarna tycker att hon ska flytta. Nora är född i Sverige och har träffat farföräldrarna några gånger på sommarlovet när familjen besökt dem i föräldrarnas ursprungsland.

Hon berättar att hon gjorde uppdrag åt de äldre killarna för att hon ville tjäna pengar så att hon kan köpa kläder och smink. Nora trivs i skolan. Hon har fått höra att många tjejer i hennes ålder i föräldrarnas ursprungsland inte går i skolan utan hjälper till mycket i hemmet i stället. Kuratorn gör en anmälan om sin oro för Nora till socialtjänsten.

Ada 14 år

Ada är 14 år och bor med sina föräldrar och två äldre bröder. Ada går i skolan i årskurs 7. Hon har diagnostiserats med autism. Ada berättade för sin lärare under förra året att bröderna var hotfulla och bevakade henne i skolan. De hade dragit henne i håret och slagit henne i ansiktet. Socialtjänsten hade då kontakt med Ada och hennes familj kring detta. Föräldrarna lovade att se till att Adas situation skulle vara trygg både hemma och i skolan och de var tydliga med att de inte accepterar brödernas hotfulla beteende.

Ada träffar regelbundet skolkuratorn. När de en dag pratar om skolväxlutningen berättar Ada att familjen ska åka till föräldrarnas ursprungsland på sommarlovet. De ska ha en stor fest för Ada. Hela släkten och alla grannarna ska komma. Ada är glad över att hon ska få välja en fin klänning till festen. Hon tycker att det ska bli roligt med festen men känner sig samtidigt osäker på hur länge familjen planerar att stanna i landet. Ada känner sig trygg i skolan och är nöjd med det stöd hon får utifrån sin autism. Ada är orolig för om hon kommer att vara tillbaka i Sverige när höstterminen börjar. När skolkuratorn frågar Ada om hur hennes bröder är mot henne nu blir Ada först tyst. Hon säger sedan att hennes bröder alltid är snälla och att hon inte vill prata mer om det.

Skolkuratorn gör en anmälan om oro till socialtjänsten. När socialtjänsten pratar med föräldrarna om den inkomna orosanmälan blir de upprörda och menar att alla har förutfattade meningar om deras kultur och ursprungsland.

Mira 15 år

Mira är 15 år och bor tillsammans med sina föräldrar, sin storebror och två yngre systrar. Hon är medborgare i ett land utanför Europa men bor i Sverige och går på gymnasiet.

Mira är placerad i ett familjehem med stöd av LVU. Beslutet grundar sig på att hon tidigare har berättat för sin lärare om familjens strikta krav på henne, att hon inte får bestämma över sig själv och hon har stränga begränsningar kring vilka hon får umgås med. Hon har också ofta utsatts för nedsättande kommentarer från sina föräldrar. Föräldrarna får inte längre ha kontakt med Mira eftersom hon efter varje umgängestillfälle har mått väldigt dåligt och det har även lett till konflikter med familjehemsföräldrarna.

En dag försvinner Mira från familjehemmet. Familjehemmet berättar för socialtjänsten att de fått höra att föräldrarna planerar för en flytt tillbaka till sitt ursprungsland. Efter flera kontaktförsök ringer Mira tillbaka till socialtjänsten två dagar senare och berättar att hon är utomlands, men vill inte säga var hon befinner sig.

Abbe 16 år

Abbe har haft kontakt med socialtjänsten i flera år. Under de senaste sju åren har nio utredningar genomförts, både på grund av oro för Abbes hemförhållanden och oro för normbrytande beteende. Under en period har Abbe varit omhändertagen med stöd av LVU på grund av våld mellan föräldrarna och han placerades då i jourhem. Föräldrarna tog emot insatser i form av intensiv familjebehandling i hemmet och Abbe flyttade hem efter ett par månader. Föräldrarna avslutade familjebehandlingen efter ytterligare två månader. Abbe har hotat och kränkt andra elever på skolan. Socialtjänsten bedömde att Abbes beteende påverkas negativt av hans kamrater och han beviljades en insats i form av kontaktperson. Den insatsen pågår. Abbe har under det senaste året haft hög frånvaro från skolan och har fått betygsvarningar som innebär att han inte kommer ha behörighet till gymnasiet.

Abbe har vid flera tillfällen under de senaste veckorna ertappats med att snatta i olika butiker i centrum. För en månad sedan deltog Abbe i en misshandel tillsammans med andra. En polisutredning pågår.

När socialsekreteraren träffade Abbe förra veckan hade han blåmärken. Abbe ville inte berätta vad som hade hänt, utan sa att de inte gör ont.

Abbes pappa är mycket orolig över den negativa utvecklingen och tycker att socialtjänstens utredning för att komma fram till en åtgärd tar för lång tid. Han berättar att han har tagit kontakt med sin bror som bor utomlands. Brodern har ordnat så att Abbe kan bo hos honom och börja i skolan där. Abbe har aldrig träffat sin farbror och berättar att han tycker att det känns konstigt att flytta till någon som han inte känner.